

BUDGET- OCH STRATEGIPLAN HAPARANDA KOMMUN

2018-2020

1. INLEDNING	3
2. STYRNING	4
2.1 Värdegrunder	5
2.2 Budget och uppföljningsprocess	6
2.3 Tidplan	7
3. OMVÄRLDSANALYS	8
3.1.1 Befolkningsutveckling	10
3.1.2 Näringslivsstruktur	12
3.1.3 Arbetsmarknad	13
3.1.4 Personalförsörjning	14
3.7 OMVÄRLDSBEVAKNING FACKNÄMNDER	15
3.7.1 Kommunstyrelsen	15
3.7.2 Socialnämnden	16
3.7.3 Barn & Ungdomsnämnden	18
3.7.4 Samhällsbyggnadsnämnden	19
3.7.5 Kostnadsnivåer	20
4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER	21
4.1 God ekonomisk hushållning	21
4.2 Kommunfullmäktige	22
4.3 Kommunstyrelsens	23
4.4 Barn och ungdomsnämnden	25
4.5 Socialnämnden	27
4.6 Samhällsbyggnadsnämnden	29
5. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR	31

1. INLEDNING

I följande dokument redovisas Haparandas övergripande strategier och mål för kommunkoncernens arbete att förverkliga den gemensamma Visionen med Tornio (Vision 2020) och tydliggöra hur kommunens samlade medel används. Tidshorizonten är tre år framåt och skall lägga grunden för kommunens inriktning inom den perioden med en budget för 2018 och en plan för 2019-20. Även kommunens övergripande indikatorer, som syftar till att tillgodose kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning, redovisas.

Arbetet med budget-, strategi- och verksamhetsplaner skall på alla nivåer genomsyra den gemensamma visionen, vision 2020.

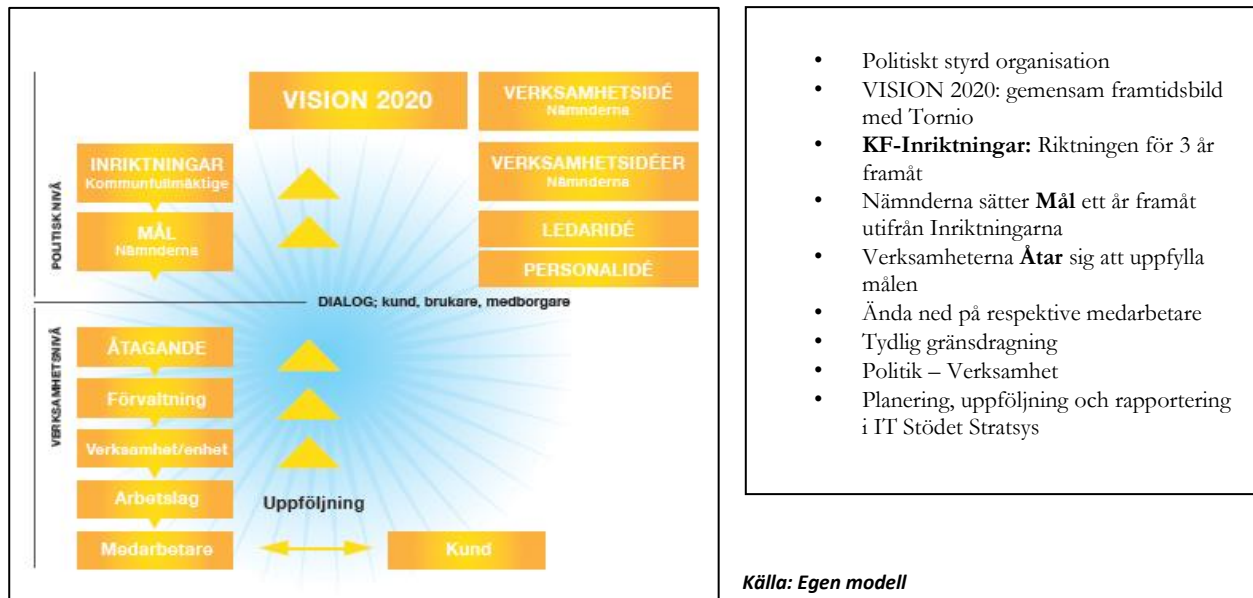

BILD 1: Vision 2020 inklusive Kommunfullmäktiges inriktningar för 2016

2. STYRNING

Kommunfullmäktige har 2010 antagit följande styrmodell för kommunen. Styrmodellen ska säkerställa att alla i kommunen, arbetar för att uppfylla den politiska viljan utifrån antagen vision med tillhörande inriktningsbeslut med kunden och kvaliteten i fokus.

BILD 2: Haparandas styrmodell

Haparanda har tillsammans med Tornio stad en gemensam **vision** (Vision 2020), som ett långsiktigt mål, en önskad framtida bild över hur vi vill se att våra städer ska ha utvecklats till år 2020. I budget- och strategiplanen, som antas varje år, anges **inriktningar** som ska gälla för närmaste 1-3 åren. Inriktningarna är de prioriteringar som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering för att uppfylla politikernas vilja. Utifrån inriktningarna är det upp till varje nämnd att lägga mål som harmoniserar med kommunfullmäktiges övergripande mål. Målen sätts för respektive år och ligger till grund för verksamheternas planering på olika nivåer och som mynnar ut i **åtaganden** ända ned på medarbetarnivå.

Detta är Haparandas utvecklade styrmodell för **målstyrning**.

Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning innefattar både verksamheten och ekonomin i kommunen. Målen fastställs av kommunfullmäktige vart tredje år och utvärdering av målen sker årligen. Uppföljning av målen sker dels i delårsbokslut och årsredovisning. Målen utgår från visionen, våra värdegrunder samt från de prioriterade insatser som årligen fastställs av kommunfullmäktige i denna budget- och strategiplan.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv innebär god ekonomisk hushållning att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Det skall finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Detta betyder att målen för verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning skall vara integrerade mål.

2.1 Värdegrunder

Haparanda Stad består av ca 800 medarbetare som bidrar till hur kommunen uppfattas. Vår värdegrund genomsyrar ledar- och medarbetarskapet och fungerar som en kompass för hur vi ska utföra vårt arbete. Värdegrunden bygger på att vi är till för Haparandaborna och ligger till grund för vårt varumärke. Styrkan i varumärket avgörs i slutändan i varje medarbetares möte med Haparandaborna. Värdegrunden är central i styrmodellen. Förutom den vertikala och planmässiga styrningen med politiska inriktningar, mål och verksamhetens åtaganden tydliggör värdegrunden organisationens förhållningssätt.

2.1.1 Varumärkets kärnvärde

Haparanda Stads värdegrund och varumärke är två sidor av samma mynt. Bilden av Haparanda stad skapas av alla medarbetare, vår kultur och vårt bemötande.

Varumärket är ett löfte som ska hållas och beskriver hur vi vill uppfattas av vår omvärld. Det förtjänas genom vårt bemötande och kan förstärkas med kommunikation. Varumärket är alltså inte bara vår logotyp – stadsvapnet – utan även vår kompetens, den service vi levererar och på vilket sätt. Vi kan förstärka vårt varumärke genom en enhetlig och genuin kommunikation och marknadsföring. Det handlar mycket om att lyfta fram våra styrkor och bemöta negativa uppfattningar.

Våra kärnvärden beskriver hur vi vill att varumärket Haparanda stad ska uppfattas. Det handlar om den känsla och egenskaper som vi vill förknippas med. Kärnvärdena är en spegling av vår värdegrund. Våra kärnvärden är *respekt och förståelse, öppen och tillgänglig* och *engagerad och nytänkande*.

RESPEKT
OCH
FÖRSTÅELSE

ÖPPEN
OCH
TILLGÄNGLIG

I Haparanda stad bryr vi oss om och respekterar varandra. Kommunens medarbetare har alltid Haparandabornas bästa för ögonen. Det visar vi genom ett gott bemötande, respekt och förståelse.

Vi har ordning och reda i kommunens verksamheter och hanterar de gemensamma resurserna med ansvar, lyhördhet och öppenhet. Genom att vara tillgängliga och transparenta skapar vi trygghet som får människor att känna tillit.

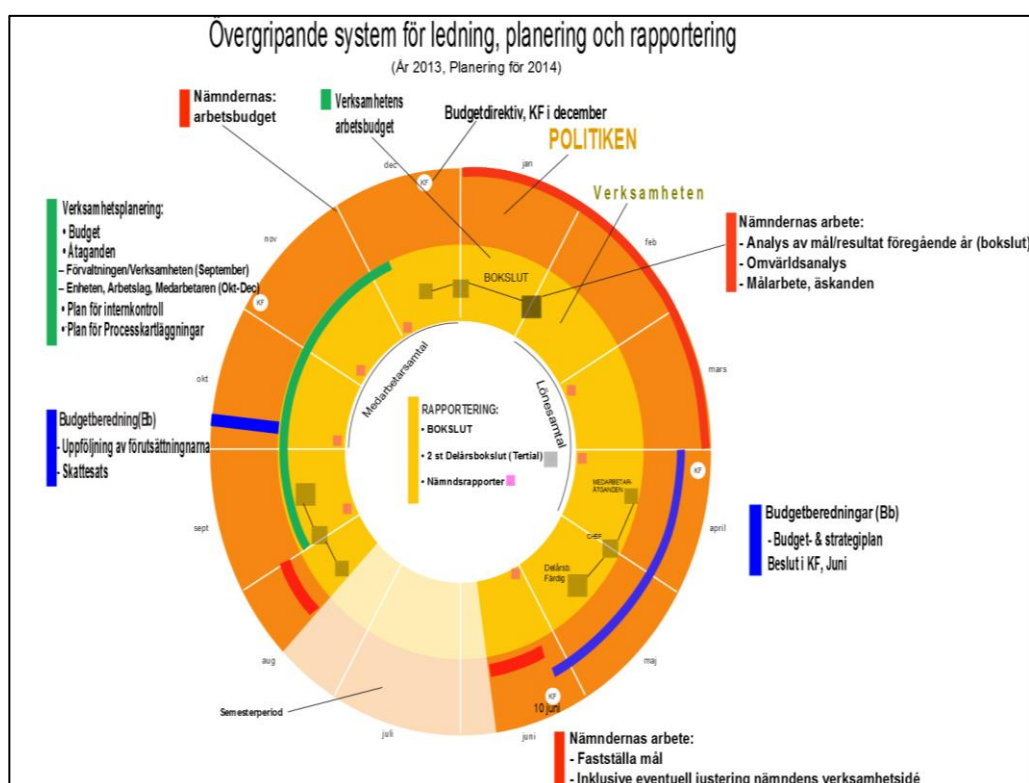
ENGAGERAD
OCH
NYTÄNKANDE

Vi använder ny teknik och nya arbetssätt för att uppnå goda resultat och skapa framtidens kommun. Kommunens medarbetare är engagerade i det gemensamma uppdraget att utveckla Haparanda och förbättra vårt utbud och vår service.

2.2 Budget och uppföljningsprocess

För att stödja styrmodellen så att verksamheterna vid ingång av året ha förutsättningar att arbeta utifrån givna inriktningsbeslut, mål, åtaganden och ramar tillämpas följande budgetprocess. Budgethjulet är ett sätt att försöka visualisera budget och uppföljningsprocessen. Budgetprocessen startar med en budgetberedning där förvaltningscheferna för nämnder och styrelser föredrar en fördjupad omvärldsbevakning inom sina områden.

BILD 3: Övergripande system för ledning, planering och rapportering

I direktivet fastställer kommunfullmäktige de strategiska inriktningarna samt de ekonomiska ramarna för facknämnderna som ska gälla för planperioden. En viktig punkt som ska behandlas är nästkommande års **skattesats**. Vidare ska kommunfullmäktige i direktiven fastställa mål och indikatorer, vilket är riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Direktiven ska innehålla en tidsplan för den fortsatta budgetprocessen under året. När direktiven är beslutade ska en **Budget- och Strategiplan** arbetas fram. Detta sker genom att samtliga facknämnder och styrelse genom förvaltningschefen processar de givna direktiven inom sin förvaltning. Sedan skall respektive förvaltningschef lyfta ett förslag till budget inför nämnd och styrelse för beslut. Till kommande budgetberedningar under våren ska förvaltningscheferna kunna presentera nämndernas tagna beslut med mål, ramäskanden, ramminskningar samt tillhörande analyser eller planer.

Den ekonomiska fördelningen skall visa verksamhetsförändringarna. Fastställande av Budget- och Strategiplan tas av kommunfullmäktige i juni.

2.2.1 Uppföljningsprocess

Uppföljningsprocessen finns illustrerad i "budgethjulet" (bild 3) på övergripande nivå. Måluppfyllelsen för såväl fullmäktiges inriktningar, god ekonomisk hushållning, nämndsmål och ekonomiskt utfall sker dels i delårsbokslutet för junimånad samt årsredovisningen. Handlingar som även kvalitetssäkras av stadens revisioner. Utöver dessa utförliga rapporter presenteras även mer detaljerade kvartalsrapporter för (Q1,Q3), en delårsrapport för april samt snabbrapporter för det ekonomiska utfallet månadsvis (undantaget julimånad) för nämnderna.

2.3 Tidplan

Omvärldsanalyser

10/4 Omvärldsanalys respektive nämnd

Måldagar

20/3 – Kommunstyrelse måldag

2/3 – BUN/Soc gemensam måldag

7/3 – Samhällsbyggnadsnämnd måldag

Antagande av mål & indikatorer samt av omvärldsanalys tas av respektive nämnd.

Budgetberedning

20/2 Budgetberedning – Skatteutveckling, omvärld

10/4 Budgetberedning – Budget 2018 och strategiplan, ramar 2018-2020, inklusive 3-årig investeringsplan. Förslag arbetas fram och presenteras för behandling.

8/5 Budgetberedning – Politiska förslag. Förslag till Budget & Strategiplan 2018-2020

Extra vid behov

22/5 Budgetberedning

21/8 Budgetberedning – Uppdaterad skatteprognos

2/10 Budgetberedning – Uppdaterad skatteprognos

Fastställande av budget & strategiplan

15/5 Kommunstyrelsens arbetsutskott

29/5 Kommunstyrelse – Förslag till Fastställande av Budget & Strategiplan 2018-2020 samt skattesats

12/6 Kommunfullmäktige – Fastställande av Budget & Strategiplan 2018-2020 samt skattesats

Andra viktiga datum

16/2 Skatteprognos

27/4 Skatteprognos inkl vårprop.

17/8 Skatteprognos

5/10 Skatteprognos

20/12 Skatteprognos

3. OMVÄRLDSANALYS

Omvärldsanalysen syftar till att belysa externa faktorer som påverkar kommunens planering på kort och medellång sikt. Analysen baseras i huvudsak på insamlad statistik från Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognoser samt Ekonomirapporten April 2017.

Ekonomi i omvärlden

Den svenska ekonomin har sedan finanskrisens utbrott hösten 2008 utvecklats betydligt bättre än flertalet övriga ekonomier i Europa. I flera euroländer låg bnp 2016 alltså under, eller obetydligt över, nivån vid finanskrisens utbrott. För euroområdet som helhet har bnp under dessa åtta år ökat med endast 0,3 procent i genomsnitt per år. Utvecklingen har överlag varit svag också i övriga Europa och inte minst i våra nordiska grannländer.

Tabell 1 • Internationell BNP-tillväxt 2000-2016
Årlig procentuell förändring i fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	2000-2008	2008-2016	Differens
Norden*	2,5	0,6	-1,9
Euro-området	1,8	0,3	-1,5
EU	2,0	0,6	-1,4
Världen	4,3	3,2	-1,1
Exportvägd BNP**	2,5	1,2	-1,3
Sverige	2,6	1,7	-0,9
Svensk export	4,8	2,0	-2,8

* Danmark, Finland och Fastlandsnorge viktade med deras respektive betydelse som mottagare av svensk export. ** BNP-utvecklingen i ett tjugotal länder viktade med dessa länders respektive betydelse som mottagare av svensk export.

Källa: Konjunkturinstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting.

De ekonomiska problemen har under de senaste åtta åren varit särskilt uttalade i Europa. Utvecklingen av bnp har varit långsammare och reducerats mer än för världen i stort. Samtidigt avsätts ungefär tre fjärdedelar av den svenska varuexporten i Europa. Den svaga europeiska utvecklingen har därmed resulterat i en svag tillväxt för svensk export. Men den svenska exporten till övriga delar av världen har också den utvecklats jämförelsevis svagt under dessa åtta år. I år och nästa år beräknas bnp på våra viktigaste exportmarknader sammantaget växa något snabbare än under åren innan. Den högre tillväxten hänger samman med en starkare utveckling i våra nordiska grannländer samt att utvecklingen i usa antas få förnyad kraft.

Tabell 2 • Internationell BNP-tillväxt
Procentuell förändring i fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	2015	2016	2017	2018
USA	2,6	1,6	2,3	2,5
Tyskland	1,5	1,8	1,7	1,7
Storbritannien	2,2	1,8	1,7	1,5
Norden*	1,0	1,1	1,5	1,7
Euro-området	1,9	1,7	1,6	1,6
Världen**	3,2	3,1	3,5	3,5
Exportvägd BNP***	1,7	1,7	2,0	2,0

* Danmark, Finland och fastlands-Norge viktade med deras respektive betydelse som mottagare av svensk export. ** Vägt med köpkraftsjusterade vikter. *** BNP-utvecklingen i ett tjugotal länder viktade med dessa länders respektive betydelse som mottagare av svensk export.

Källa: Konjunkturinstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Även om tillväxten i omvärlden förutses bli bättre i år och nästa år så kan de beräknade tillväxttalen knappast betecknas som höga. Den förväntade bnp ökningen

på våra viktigaste exportmarknader ligger en halv procentenhet lägre än tidigare historiska genomsnitt. Den svenska exporten växer snabbare framöver, men ökningstalen förblir relativt måttliga. Svensk export beräknas växa med 4,6 procent i år och 4,1 procent nästa år att jämföra med 3,4 procent i fjol.

Tabell 3 • Svenska räntor och kronkurser
Procent, årsmedeltal

	2015	2016	2017	2018
Reporänta*	-0,35	-0,50	-0,50	0,25
3-månaders statsskuldväxlar	-0,3	-0,7	-0,6	0,0
10-åriga statsobligationer	0,7	0,5	0,8	1,4
Växelkurs, kr/euro	9,36	9,47	9,51	9,31
Växelkurs, kr/dollar	8,43	8,56	8,98	8,90

* Vid årets slut.

Källa: Riksbanken och Sveriges Kommuner och Landsting.

Den relativt svaga internationella utvecklingen innebär att räntorna blir fortsatt låga. I Sverige har räntan på femåriga statsobligationer legat kring eller strax under noll i över ett års tid. Vi gör bedömningen att de längre räntorna stiger framöver, men att utvecklingen mot högre räntor går mycket långsamt. En första höjning av den svenska styrrenten beräknas ske i början av nästa år.

Svensk ekonomi

Efter några års stark tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Nivån på BNP och arbetade timmar är högre än i en neutral konjunktur. Det finns tydliga tecken på att det är svårare än normalt för arbetsgivarna att besätta lediga platser. Särskilt svårt inom delar av offentlig sektor, men där är det till stor del också ett strukturellt problem. Arbetslösheten uppgår till cirka 6,5 procent, vilket kan tyckas högt i en högkonjunktur, men det döljer den tydliga uppdelningen på arbetsmarknaden som finns.

SKLs bedömning är att ekonomin fortsätter att växa det närmaste året. Det innebär att tillväxttalen blir betydligt lägre efter 2018. Vilken väg konjunkturen i verkligheten kommer att är svårt att förutsäga. Det kan både bli en mer ihållande högkonjunktur eller en snabbare nedgång. För en fortsatt högkonjunktur talar de tecken på en något bättre tillväxt i omvärlden och att det trots allt finns vissa möjligheter att öka sysselsättningen i gruppen utrikes födda. Vi vet dock av erfarenhet att den internationella utvecklingen snabbt kan ta en annan och svagare utveckling. Den inhemska utvecklingen rymmer också stor osäkerhet. Bostadsbyggandet har bidragit stark till tillväxten men kan knappast öka nämnvärt från nuvarande nivåer. Hushållens höga belåning innebär en stor risk om priserna på bostäder av något skäl faller.

Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge beräknas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Tolvmånaderstalen för KPI har tillfälligt nått över 2 procent, men en starkare krona gör att inflationen pressas tillbaka under nästa år. Under 2019 och 2020 förutsätts konjunkturläget normaliseras. BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas dessa år därför svagare än normalt. BNP-ökningarna begränsas till runt 1,5 procent samtidigt som antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin stagnerar. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg fortsätter växa i snabb takt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP*	3,4	3,4	2,8	1,6	1,3	1,6
Sysselsättning, timmar*	2,1	1,2	0,9	-0,2	0,4	0,4
Relativ arbetslöshet, nivå	7,0	6,6	6,4	6,5	6,5	6,5
Timlön, nationalräkenskaperna	2,3	3,1	3,1	3,4	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,5	3,1	3,4	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	1,3	2,0	1,8	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	1,0	1,9	1,8	2,3	2,8	2,6
Realt skatteunderlag	2,6	1,6	1,0	0,8	0,5	0,9
Befolkning	1,3	1,4	1,1	1,0	1,0	1,1

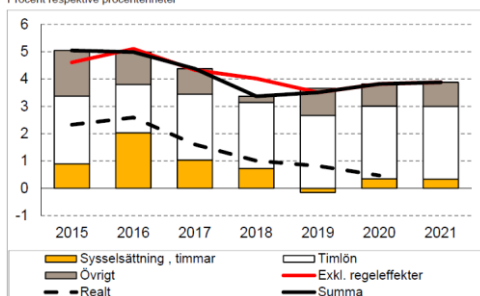
*Kalenderkorrigerad utveckling.

Skatteverket preliminära beskattningsutfall för 2016 innebär en ökning av skatteunderlaget med 4,9 procent.

Med stöd av konjunkturuppgångens starka sysselsättningstillväxt har skatteunderlaget vuxit i snabb takt 2015–2016 (diagram 1). Den goda konjunktur Sverige nu befinner sig i innebär stramare arbetsmarknad med tilltagande svårighet att öka arbetade timmar ytterligare. I år är utvecklingen fortfarande relativt stark, men därefter försvagas utvecklingstalen successivt till nära noll 2019. Effekten på skatteunderlaget motverkas delvis av att löneökningstakten stiger något. Efter 2019 förutsätts såväl arbetade timmar som löner utvecklas i enlighet med en ekonomi i konjunkturrell balans.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

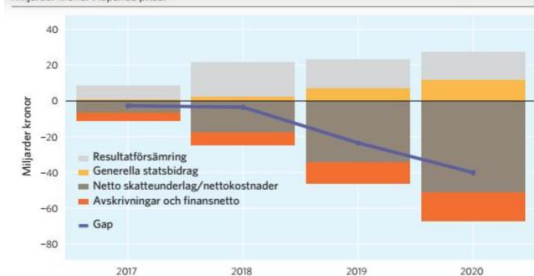
Källa: Skatteverket och SKL.

Sammantaget betyder detta att skatteunderlagets underliggande ökning gradvis avtar till en takt som 2019 understiger genomsnittet för den tid som gått sedan millennieskiftet, för att därefter tillta något.

Kommunernas Ekonomi

Diagram 3 • Kommunsektorns växande ekonomiska gap

Miljarder kronor i löpande priser

Källa: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och Sveriges Kommuner och Landsting.

Kommunernas resultat för 2016 var ett av de starkaste någonsin, trots kraftiga kostnadsökningar. De närmaste

åren kommer den kraftiga ökningen av antalet barn och äldre fortsätta och tillväxten i skatteunderlaget motsvarar inte den demografiska ökningen. Fram till 2020 kommer ett gap på 40 miljarder finnas om verksamheterna utvecklas som hittills. Gapet måste täckas och det troligaste är en kombination av olika åtgärder. Den nya budgetpropositionen täcker närmare hälften av underskottet. Sammantaget ger SKL bilden av att trots att regeringen ger både generella och riktade statsbidrag till olika områden står både kommuner och landsting för stora utmaningar.

Kommunernas resultat för 2016 uppgick till 22 miljarder. Det goda resultatet förklaras av en bra utveckling av skatteunderlaget, extra statligt stöd och stora reavinster. Genom det starka demografiska trycket, ökade pensionskostnader och bromsad skatteunderlagsutveckling krävs åtgärder, för att klara välfärden i framtiden. Kommunerna bedöms mot bakgrund av sin pressade ekonomi att endast uppnå ett resultat på 1 % av skatter och statsbidrag, vilket skall jämföras mot 2% som riktmärket för god ekonomisk hushållning utgör.

Kommunal utdebitering

36 av landets 290 kommuner höjde skattesatsen inför 2017. Vilket är få, i jämförelse med de senaste åren. En del av förklaringen är de tio välfärdsmiljarderna som beslutades i december av Regeringen.

För Norrbottens kommuner var den kommunala skattesatsen oförändrad inför 2017. Övertorneå har lägst skattesats av länets kommuner med 21,75 %. Snittet i Norrbotten uppgick till 22,57 %. För Haparanda ligger skattesatsen under medel i Norrbotten och står kvar på 22,50 %. Lägg där till landstinget skattesats om 11,34% vilket medför en total skatt om 33,84% i Haparanda.

Kommun/Region	Primärkommunal skatt	Landstingskommunal skatt	Total kommunal skatt
Arjeplog	23,50	11,34	34,84
Arvidsjaur	22,80	11,34	34,14
Boden	22,60	11,34	33,94
Gällivare	22,55	11,34	33,89
Haparanda	22,50	11,34	33,84
Jokkmokk	22,95	11,34	34,29
Kalix	22,55	11,34	33,89
Kiruna	23,05	11,34	34,39
Luleå	22,50	11,34	33,84
Pajala	23,50	11,34	34,84
Piteå	22,25	11,34	33,59
Älvsbyn	22,45	11,34	33,79
Övertorneå	21,75	11,34	33,09
Norrbottens län	22,57	11,34	33,91
Riket	20,75	11,36	32,12

Källa: Statistiska centralbyrån

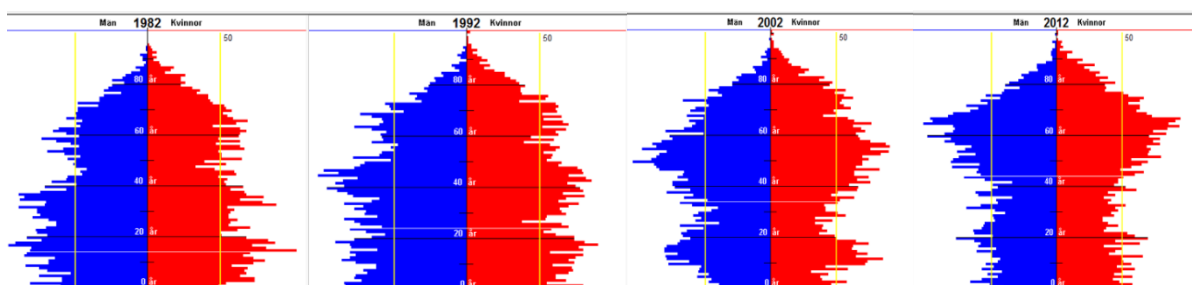
Skatteunderlaget utgörs av summan av beskattningsbar förvärvsinkomst för kommunens medborgare medan skattekraften är skatteunderlaget fördelat per invånare. I Haparanda har den genomsnittliga skattekraften ökat med 2,0 % till 160,8 tkr per innevärdare (157,5tkr ifjol), vilket är 80 % av rikets och länets skattekraft.

3.1.1 Befolkningsutveckling

Befolkningsantalet i den enskilda kommunen har stor betydelse för kommunernas kostnads- och intäktsutveckling. Förändringar i befolkning och i den demografiska sammansättningen medför ett förändrat volym- och kostnadsmässigt tryck i flera av de kommunala verksamheterna.

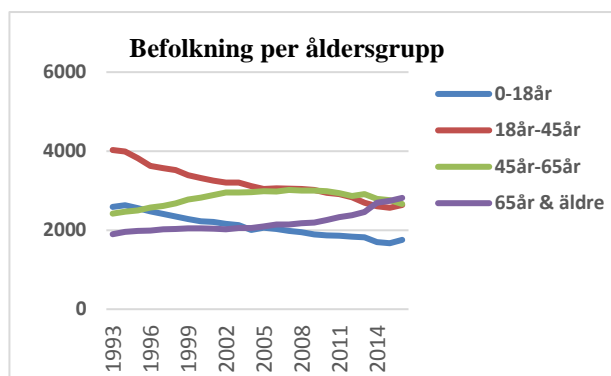
Befolkningsmässigt har Haparanda minskat under en längre period, dock stannade befolkningsminskningen efter 2014 för att öka både 2015 och 2016. För 2017 har dock minskningen varit påtaglig och uppgår v.39 till 144 personer. Den siffran (9 734) kan jämföras med 10 041 år 2011 och 10 214 år 2006 för att se befolkningsutveckling ur ett längre tidsperspektiv.

Framförallt är det den demografiska strukturen på befolkningen som har förändrats i kommunen. Befolkningen i Haparanda har blivit betydligt äldre & och pyramidens struktur har förändrats rätt så radikalt. Detta syns tydligt när man jämför befolkningspyramiden från för 1982, 1992, 2002 och 2012. En optimal befolkningspyramid har en bred botten med större andel av befolkningen i åldrarna 0-45. Som vi ser nedan har Haparandas utveckling varit negativ d.v.s. andelen 0-45 år minskar medan andelen äldre 45- och äldre ökar.

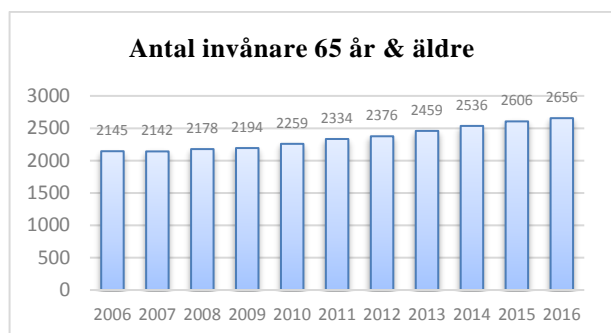
Källa: SCB "Kommunfakta Befolkningspyramider"

Befolkning per åldersgrupp

I siffrorna syns det tydligt att åldersstrukturen förändrats för grupperna 0-18 år, 18-45 år, 45-65 år samt 65 år och äldre i Haparanda från 1993 till 2015. Under året har gruppen 65 år och äldre blivit kommunens största.

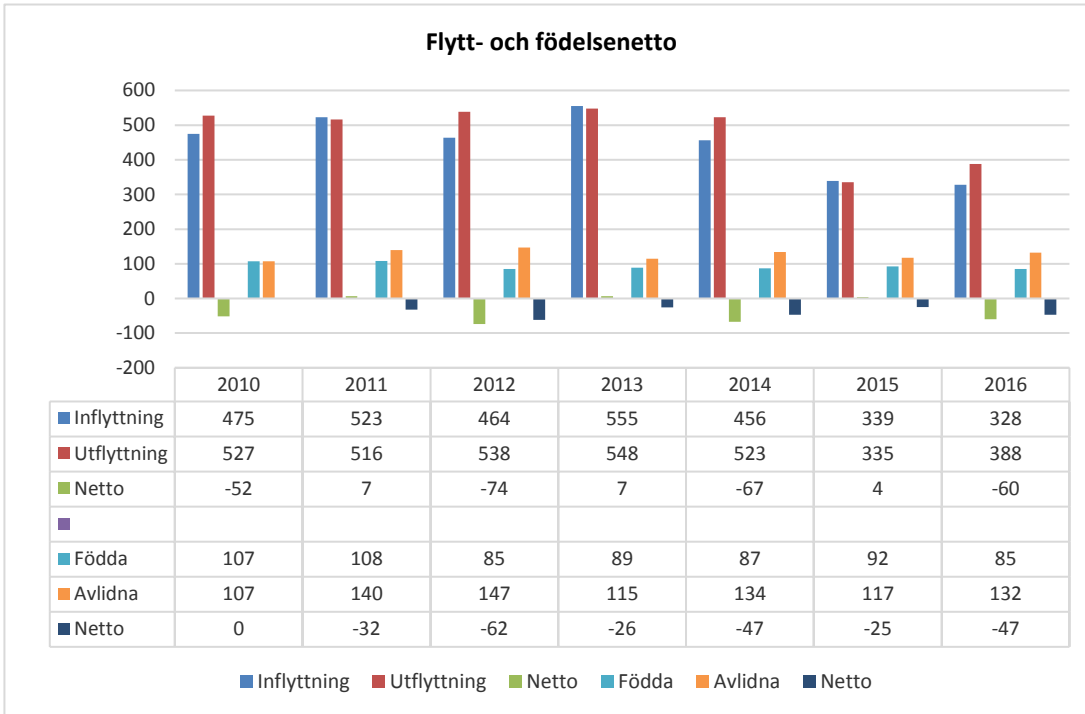
Antalet äldre kommer fortsätta växa, vilket gör att andra krav ställs på fördelningen av de kommunala resurserna i framtiden.

Flytt- & Födelsenetto

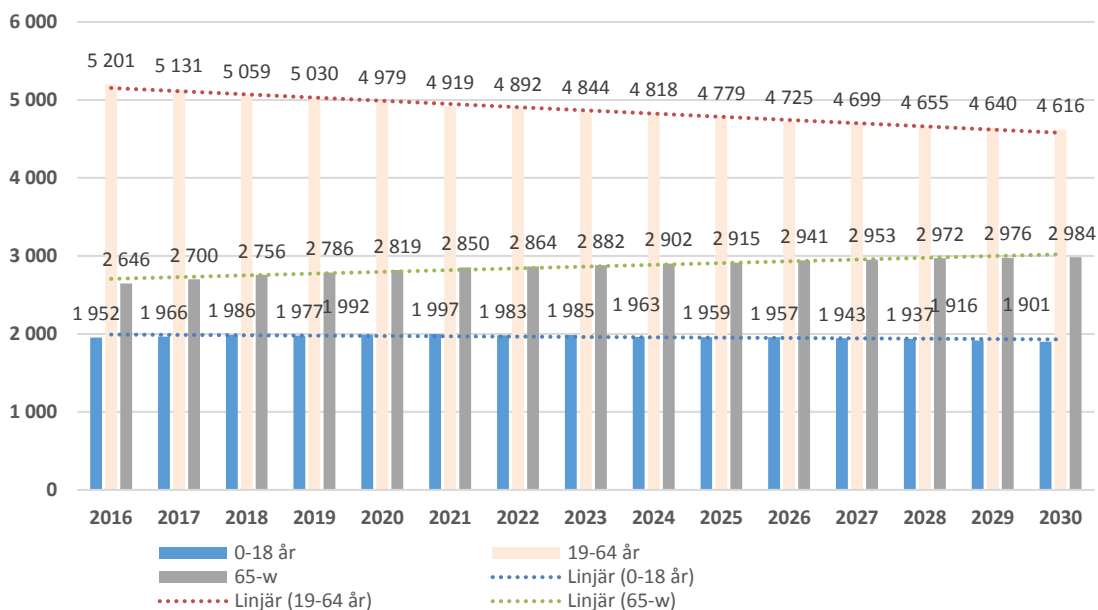
Haparanda har en historik av stor in- och utflyttning. Under 2016 var flyttnettot negativt med -60 personer. Födelsenettet har under den senaste 7-årsperioden legat på ett underskott med - 35 personer. Födelsetalen i kommunen har samtidigt pendlat mellan 85-1108

personer under samma period och i snitt har 88 personer fötts de senaste 5-åren. För 2015 och 2016 har 92 respektive 85 barn fötts och födelsenettet varit negativt - 25 respektive -47. För 2017 har födelsetalen fortsatt minska och uppgår till 50st för v.39.

Befolkningsframskrivning

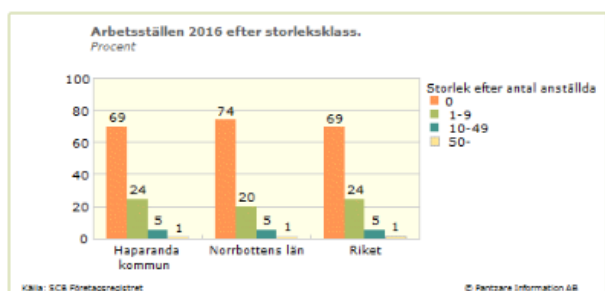
SCB har genomfört en befolkningsframskrivning till 2030, där det visar att vi får en allt åldrande befolkning och att befolkningsprognosen pekar mot 9500 invånare med nuvarande trend. 65-år och äldre beräknas fortsätta växa och gruppen 19-64 år minskar kraftigt, samtidigt har minskningen för 0-18 år stagnerat.

3.1.2 Näringslivsstruktur

Haparandas näringsliv domineras av service- och tjänstenärings. Bland industrierna märks Polarica och Outinens Potatis i centralorten. Det finns även ett antal företag inom verkstadsbranschen. Under senare tid har centralorten vuxit fram som en betydande handelsstad; den traditionellt stora gränshandeln fick ett starkt tillskott 2006, då IKEA öppnade sitt varuhus.

Näringslivsstruktur

I Haparanda finns 1027 registrerade företag, varav 361 Aktiebolag.

- Av dessa har 263 företag en eller fler anställda och 237 företag omsätter mer än 1 Mkr
- Den största branschen är detaljhandeln.

Arbetsgivare

Den största privata arbetsgivaren är IKEA med 225 anställda. Andra större arbetsgivare är Ditt Liv i Norr (51), Polarica (52), Samhall (55) och Storbutiken i Haparanda (55), Elbyrån Bertgren (53).

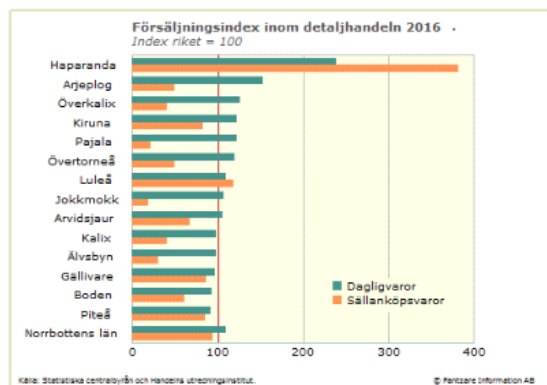
Den största offentliga arbetsgivaren i kommunen är Haparanda stad med nästan 800 anställda. Andra stora offentliga arbetsgivare är Norrbottens Läns Landsting och Kriminalvården.

De 15 största arbetsgivarna i kommunen står för ungefär 60 % av andelen anställda.

Detaljhandeln

Haparanda var en av Nordkalottens mest kända marknadsplatser redan under medeltiden och är idag en av norra Europas främsta gränshandelsplatser.

Försäljningsindex

Haparanda har index på 307 för total detaljhandel (2016). Det är tredje bäst i Sverige. Försäljningsindex är den faktiska omsättningen i kommunen dividerat med försäljningsunderlaget multiplicerat med 100. Ett index som överstiger 100 indikerar att en kommun lockar köpare från andra närliggande kommuner.

Omsättning

Kommun/ Region	Detaljhandels omsättning, Miljoner kronor inklusive moms.			Index riket=100		
	Dagligvaror	Sällanköpsvaror	Totalt	Dagligvaror	Sällanköpsvaror	Totalt
Haparanda	800	1 186	1 986	239	381	307

Handels totala omsättning under 2016 ligger nästan på 2 miljarder. Omsättningen minskade med 16 miljoner kronor jämfört med året före.

Taxfree

Vad gäller Taxfree är Norrbottens län den fjärde största regionen i Sverige. Haparanda står lejonparten av Taxfree-försäljningen i Norrbotten, följt av Luleå och resterande städer i regionen. På grund av de makroekonomiska problemen i Ryssland är trenden dock nedåtgående. Under 2016 har dock försäljningsutvecklingen för Taxfree i Haparanda varit stabil.

Anställda

Detaljhandeln i Haparanda har totalt 530 anställda.

Infrastruktur

I Norrbottens län finns fem flygplatser med reguljär trafik. Vad gäller Haparanda/Tornio finns närmaste flygplatser för reguljärflyg i Kemi (Kemi-Tornio flygplats) och Luleå. Avståndet mellan Haparanda och Kemi är ca 17 km, mellan Haparanda och Kallax/Luleå ca 130 km.

Länet genomkorsas av det nationella stamvägnätet med internationella kopplingar till Norge och Finland. Nya kustnära Haparandabanan mellan Kalix och Haparanda invigdes den 15 januari 2013 och ger förbättrade möjligheter för godstransporter. Målet är att persontrafik initieras på Haparandabanan under 2018.

3.1.3 Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingens bedömer, i sin prognos för framtiden, att det finns en fortsatt stark tillväxt av jobb inom många yrken. En fortsatt bred jobbtillväxt spås men det är utbildad arbetskraft som efterfrågas och matchningen som är utmaningen. Gapet mellan kompetenskraven på de lediga jobben och kompetensen bland arbetslösa fortsätter att öka.

Den svenska arbetsmarknaden är mycket stark. Under 2017 och 2018 ökar sysselsättningen med sammanlagt 149 000 personer. Bristen på arbetskraft fortsätter att stiga, vilket bromsar jobbtillväxten nästa år.

En bättre arbetsmarknad

Samtliga siffror gällande arbetsmarknadsstatistiken har förbättrats när jämförelser görs mellan fjolåret och 2017. I riket är 7,4% av våra ungdomar öppet arbetslösa eller i program förnärvarande.

Länets siffror är något bättre med 3,9 % öppet arbetslösa ungdomar jämfört med rikets 5,4 %.

Arbetslösheten minskar från 7,0 procent 2016 till 6,6 procent i år, men ökar till 6,7 procent 2018.

Allra hetast på arbetsmarknaden är sjuksköterskor, ingenjörer, lärare och flera yrken inom byggbranschen. Bristen på kvalificerad arbetskraft ökar chansen för den som är nyutexaminerad att komma in på arbetsmarknaden. Bland de offentliga arbetsgivarna är bristen på arbetskraft sedan tidigare mycket utbredd och utgör redan idag ett hinder för jobbtillväxten inom vissa yrken.

Arbetslöshet

Öppet arbetslösa i riket ligger på låga 4,1% per 201708. Norrbotten har än bättre siffror och ligger på 3,2% öppet arbetslösa.

Arbetslöshet i siffror dec

	2015	2016	201708
Öppet arbetslösa Riket	4,2 %	4,1 %	4,1%
Öppet arbetslösa Norrb.	3,8 %	3,7 %	3,2%
Öppet arbetslösa 16-24 år Riket	5,2 %	4,9 %	5,4%
Öppet arbetslösa 16-24 år Norrb.	4,9 %	4,0 %	3,9%
Öppet arbetslösa & i program 16-24 år Riket	13,0 %	11,5 %	7,4%
Öppet arbetslösa & i program 16-24 år Norrb.	14,3 %	11,6 %	6,3%

Arbetslöshet i siffror	2015	2016	201708
Öppet arbetslösa Haparanda	7,3 %	7,0 %	4,6 %
Öppet arbetslösa 18-24 år Haparanda	5,7 %	6,6 %	5,0%
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Haparanda	24,9 %	24,4 %	19,2%

Arbetslösheten i Haparanda

För kommunens del har siffrorna gällande arbetslöshet förbättrats, men är fortsatt på en hög nivå. Siffran för öppet arbetslösa för 201708 landade på 4,6 % (-1,8 %), något högre jämfört med riket (4,1 %) och länet (3,2 %). En klar förbättring jämfört med fjolåret (201608)

Situationen för ungdomarna (18-24 år) har förbättrats något och ligger på 19,2% öppet arbetslösa och i program. En klar förbättring mot årsskiftet men mot samma period ifjol så är skillnaden 0,1 procenheter lägre (201608)

Dock ska det tilläggas att Arbetsförmedlingens statistik inte tar hänsyn till arbete över landsgränsen, utan dessa personer plockas sonika bort från underlaget och ger ett försämrat statistiskt underlag för kommunen.

3.1.4 Personalförsörjning

Fram till år 2025 beräknas över 1,6 miljoner pensionsavgångar ske i landet. Generationsväxlingen är särskilt omfattande i den offentliga sektorn. Dagens flyttningsmönster och befolkningsstruktur och flyttningsmönster indikerar att andelen i yrkesaktiv ålder kommer att minska i många län samtidigt som andelen äldre ökar, detta kommer påverka den framtida försörjningen. Ökat antal äldre medför exempelvis att behovet av arbetskraft inom vård och omsorg kan komma att öka i framtiden. Befolkningsutvecklingen i Haparanda kommun följer detta mönster. Konkurrensen avseende arbetskraft väntas också öka de närmaste åren inom flertalet yrkesområden inom kommunal verksamhet.

Störst antal pensionsavgångar inom de närmsta tio åren har Haparanda kommunen att vänta inom omvårdnadssektorn och bland lärare.

Pensionsavgångar (de som fyller 65 år) i Haparanda kommun

Pensionsavgångar	2017-2022	2023-2028	Totalt
Undersköterskor	34	37	71
Vårdbiträden	7	7	14
Personliga assistenter	9	10	19
Sjuksköterska	5	5	10
Habilitering/Rehab	7	15	22
Lärare	25	20	45
Förskollärare/barnskötare	10	23	33
Chefer	4	8	12
Kost/lokalvård	13	13	26
Assistenter	7	3	10
Handläggare	7	11	18
Övriga	21	14	35
Summa	149	166	315

3.7 OMVÄRLDSBEVAKNING FACKNÄMNDER

Kommunens budgetprocess innefattar en omvärldsanalys från facknämnderna där ett antal frågor om framtiden och kommande utmaningar.

3.7.1 Kommunstyrelsen

- Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer. Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera

I ett kommunövergripande perspektiv behöver mål- och styrningsprocesserna utvecklas för att bidra till ökad måluppfyllelse. Förväntad skattekrafts- och befolkningsutveckling ställer krav på budgetdisciplin, effektiv kostnadsstyrning samt tillförlitliga underlag (demografi, lokalförsörjning, infrastruktur etc).

De närmsta åren kommer därför ställa krav på ekonomistyrningen för att uppnå ekonomisk balans. Men också nationella krav gällande hållbar utveckling och kvalitetskrav måste beaktas i styrningen.

Att nå en ökad skattekraft främst genom ökad sysselsättning, är viktigt för att bidra till den framtida utvecklingen av kommunen. I samarbete med arbetsförmedlingen bedrivs arbetsmarknadsprojekt för unga i åldern 18-24 år. Ytterligare insatser bedöms viktiga att prioritera för att skapa bättre förutsättningar för ökad sysselsättning. Om ökad sysselsättning uppnås så kommer detta också med sannolikhet ställa krav på ett ökat bostadsbyggande.

Kompetensförsörjningen av t.ex. lärare, specialister och ledare är fortsatt en stor utmaning. Det är nödvändigt att kommunen upplevs som en attraktiv arbetsgivare för att kunna klara den framtida personal-försörjningen och i slutändan kunna erbjuda invånarna en god kommunal service.

Den digitala satsningen gällande bredbandsutbyggnaden är en viktig förutsättning för utvecklingen i kommunen, både för näringsliv, offentlig sektor och den enskilda medborgaren. Kommunen behöver också fortsätta att utveckla den digitala miljön både med interna och externa e-tjänster för att öka servicegraderna gentemot medborgarna.

En regional strategi för folkhälsa kommer att presenteras under 2017. Tillgängligt material styrker vikten av att aktivt och förebyggande folkhälsoarbete. Ett steg i denna process är att gemensamt fokusera på dessa frågor i Östra Norrbotten, då situationen är likartad i övriga kommuner.

En lagrådsremiss gällande förslag till ny kommunallag, finns nu framtagen och om denna beslutas i enlighet med förslaget så kan den påverka kommunstyrelsens framtida roll och uppdrag. Detta kan medföra behov av organisatoriska förändringar på flertalet nivåer.

• **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2018-2020**

Fortsatt omfattande behov av investeringar inom det tekniska området, både pga av bristande underhåll men också för att nå hållbara besparingar i den löpande driften.

Åtgärder för att stärka kommunen som attraktiv arbetsgivare samt för att öka sysselsättningen kommer troligtvis medföra ökade kostnader om inte tydliga omprioriteringar görs inom befintlig budget.

• **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2018-2020**

Fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller investeringar i VA, gata och fastigheter samt fokus på investeringar som bedöms bidra till utveckling och tillväxt i Haparanda. Investeringar som medför sänkta driftskostnader bör prioriteras.

Det bör understrykas att om driftsbudgeten för kommunen som helhet inte uppnår balans kommer tillgängliga medel för investeringar att påverkas.

Den kommande perioden bedöms investeringar behövas inom:

- VA, gator & vägar samt fastigheter
- Bredbandsutbyggnad
- Fortsatt utveckling av campingområdet
- Uppfyllande vision 2020 samt igångsättande av kommande vision.

Dessa investeringar (undantag: bredbandsutbyggnad) förväntas uppta den största delen av budgeterade medel under kommande planperiod.

En utmaning är att investeringsbehovet överstiger tillgängliga resurser. Behovet av att frigöra driftsmedel för strategiska investeringar för utveckling och tillväxt bedöms därför vara särskilt viktigt.

• **Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag, om inte vilket utökad resursbehov 2018-2020 kvarstår?**

Bedömningen är att resurserna är tillräckliga för Kommunstyrelsens verksamhetsområde givet en flexibilitet för omprioriteringar inom budgetram. Det är dock viktigt att beakta effekterna av flyktingströmmarna hösten 2015 och vintern 2016 vilka väntas komma nå

full effekt för den kommunala ekonomin under planperioden. Det råder en viss osäkerhet kring hur framtiden ser ut avseende kommunala utjämningsbidraget i relation till kommunens demografi.

Nya uppdrag t ex nationella krav eller andra politiska uppdrag/beslut kan också komma att påverka behovet av resurser under planperioden.

Kommunstyrelsens ambition är att genomföra effektiviseringsåtgärder samt strategiska omprioriteringar för att möjliggöra omfördelning av resurser.

3.7.2 Socialnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Prognos/ Befolkningen Haparanda

Det som kommer att påverka socialförvaltningen inom närmaste åren är befolkningsstrukturen. Antalet äldre personer beräknas öka i Haparanda kommun. Under 2017 kommer gruppen 65+ år att vara den största i Haparanda. Enligt prognosen kommer år 2019 över 30 % av Haparandas befolkning vara över 65 år.

De demografiska ändringar som sker i kommunen gör att speciellt hemtjänstens verksamhet kommer att öka. Antalet hemtjänstkunder har varit relativt stabilt sedan 2011, ca 260-270 kunder per månad. Det som har ökat och kommer att öka är behovet av insatser hos kunderna. Många av kunderna är multisjuka med stort omvårdnadsbehov och de behöver pga. arbetsmiljöskäl tidvis dubbelbemanning/ trippelbemanning. Särskilt i byarna har verksamheten sett ett ökat behov av dubbelbemanning. Långa avstånd och stor arbetsbelastning ökar behovet för mer personal och flera fordon.

Antalet utförda timmar inom hemtjänsten:

2015 – 4351 h/månad

2016 – 4694 h/månad

2017 – 4721 h/månad (jan-mar)

Prognos/Befolkningen 65-100 år

Största delen av Socialförvaltningens verksamhet är lagstyrd vilket gör att verksamheten är väldigt känslig för lagförändringar. De kommande ändringar som är

kända är förändringar inom SFB, LSS och äldreomsorgen. Kraven för boendeformer kommer att ändras inom de närmaste åren. Redan i dag är det krav att ha dusch, toalett och lås på dörrarna i varje boenderum inom vård- och omsorgsboenden. I kommunen uppfyller endast 40 % av vård- och omsorgsboenden dessa krav.

Tekniska lösningar såsom trygghetskamera, e-nycklar mm. inom vård och omsorg är ett område som i framtiden blir allt mer aktuellt. Utvecklingen av e-hälsan möjliggör för kommunen att klara av behovet av ökat nattbemanning. Digital teknik inom vård och omsorg bidrar till att äldre personer och andra med psykisk eller fysisk funktions-nedsättning ska kunna bo kvar hemma och känna sig trygga utan att behöva öka nattbemanningen med fysiska personer. Utvecklingsarbetet pågår inom förvaltningen och kommer att fortsätta framöver.

Förändringar i lagstiftning för ensamkommande barn och kvotflyktingar har varit aktuella under flera år. I dagsläget är det på nationell nivå oklart kring frågor som rör integrationspolitiken och hur den kommer att formas i framtiden. Trenden är att ensamkommande barn minskar. Prognos för Haparanda är två barn under 2017. De barn som tidigare kommit till kommunen har behov av insatser till dem blir myndiga. Flyttningsströmmen belastar alltså Individ- och familjeomsorgen och HVB-hemmen.

När det gäller befolkningen i Haparanda i stort finns en oroande utveckling i befolkningens mående som märks inom Individ- och familjeomsorgens arbetsbörda. Den psykiska ohälsan bland barn och unga vuxna är något som skapar utmaningar. I verksamheten finns det ökat behov av erfarna socialsekreterare och familjehem. Även missbruksproblematiken hos unga vuxna har ökat markant och orsakat ett ökat behov av placeringar inom institutionsvården och familjehem.

Det som kommer påverka socialförvaltningen inom närmaste åren är befolkningsstrukturen. Antalet äldre personer beräknas öka i Haparanda kommun. Under 2017 kommer gruppen 65+ år att vara den största i Haparanda. Enligt prognosen kommer år 2019 över 30 % av Haparandas befolkning vara över 65 år.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2018-2020?**

Ökade kostnader inom Hemtjänsten, ökat behov för personal.

Hemtjänst och vård- och omsorgsboende, ökade kostnader för teknisk utveckling och trygghetskamera för natttillsyn.

Vård- och omsorgsboende, lokalernas tillstånd gör att arbetsmiljön inte är tillfredställande, ger ökade personalkostnader.

IFO, ökade placeringskostnader samt utveckling av tidiga insatser för att minska placeringarna.

LSS/SFB, fler SFB beslut med jour som gör att kommunen måste själv stå för en del av kostnader.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2018-2020?**

Arbetsmiljö och boendemiljö i alla service- och omsorgsboenden. Ombyggnadsbehov finns inom vård- och omsorgsboende – enligt gällande standard ska alla boendrum ha lås på dörren, egen dusch och toalett. Det leder också till bättre arbetsmiljö för personalen.

Stor efterfrågan av trygghetsbostäder finns i kommunen. Inom individ- och familjeomsorgen måste satsa på rekrytering av personal. Utveckling av förebyggande arbete fortsätter. Ökning av missbruk bland unga vuxna fortsätter.

- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis (beskriv i monetära termer)**

- Strukturåtgärder kopplade till processöversyner:
Utredningen av 3*3 schemat, heltider som grundtjänster åt alla exklusive natt, översyn av bemanningen i vård- och omsorgsboenden, även arbeta för att avveckla delade turer.

-Effektivare resursutnyttjande:
Tekniskt stöd istället för att öka antalet tjänster i verksamheterna.

-Översyn av serviceutbud:
Kostnadseffektivisera insatser.

-Administrativ rationalisering:
Individ- och familjeomsorgens bemanning, återsökningsprocess från migrationsverket.

-Övrigt:
Översyn pågår av resursverkstadens ambitioner och arbetssätt. Översyn av behovet av HVB-hem för ensamkommande barn framöver. Utredning om framtida behov av äldreboende.

- **Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag, om inte vilket utökat resursbehov 2018-2020 kvarstår?**

Socialnämndens budgetram för 2017 är ca 240 milj. Redan nu kan nämnden se att 2017 års budgetram inte kommer att räcka.

När det gäller 2018-2020 tyder allt på att de ökade kostnaderna kommer att kvarstå. Huvudsakliga orsaker är äldreomsorgens kostnader, behovet av dubbelbemanning inom hemtjänsten samt inom personlig assistent för att nämna de viktigaste.

3.7.3 Barn & Ungdomsnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Det vi kan se utifrån förändrad lagstiftning är att digitalisering skrivs in i Läroplan. Förändringarna träder i kraft juli 2017. Med det kommer vi att behöva göra insatser i kompetensutveckling hos pedagoger både inom förskolan & grund-, gymnasieskolan.

Den stora utmaningen ligger på att få behöriga pedagoger till våra tjänster. Vi ser att vi idag inte kan tillgodose detta och det får stora konsekvenser både för verksamheten och för likvärdigheten för våra unga i skolan.

En annan omvärldsfaktor är den fysiska och psykiska hälsan i Haparanda kommun. Vi kan se att det idag är fler unga som mår sämre. Detta får konsekvenser och påverkar målpuppfyllelsen i skolan.

Arbetet med modersmål samt studiehandledning i framförallt finska. Det kommer att kräva rekrytering av personer som kan arbeta med de olika språkgrupperna .

Barn- och ungdomsförvaltningen har sökt och fått beviljat flera statsbidrag vilket bl.a lett till att nämnden kunnat anställa fler vuxna i de lägre skolåren. Långsiktighet saknas då bidragens framtid är osäker.

Lärarbristen ökar och det är svårare att få legitimerad personal. Lönerna stiger och det blir svårt att beräkna kostnaderna för lärarlöner. Detta behövs vara med i planering av rekrytering av legitimerad personal.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2018-2020?**

- Norrbottens bästa skola –
- Rekrytering av legitimerad personal.
- Skolans digitalisering kommer att generera att vi behöver arbeta fram IKT plan samt strategiplanering för implementering av detta. Idag har vi verktyg, och detta behöver utvecklas så att det hela tiden ligger pedagogiska tankar bakom användandet. Internetuppkopplingar behöver

säkerställas så att det erbjuder en effektiv användning av it.

- Giftfri förskola
- Vuxenutbildningen och Språkintruktionsprogrammet. Regerings beslut om satsningar när det gäller Vuxenstudier innebär kostnadsökningar för kommunerna.

- SFI undervisningen är också svår att prognostisera men bedömningen är att den kommer att vara lika stor som i dag under de närmaste två åren.

- Vi står inför relativt stora reinvesteringsbehov på delar av våra idrotts- och fritids-anläggningar. Utmaning ligger i att tillgodose ökat behov av anläggningarna samtidigt som de måste renoveras och utvecklas. En annan utmaning ligger också i hur anläggningar, lokaler och mötesplatser skall utformas för att kunna erbjuda ett brett och varierat utbud.

- Kostnadsutvecklingen behöver inte öka för fritiden att klara de utmaningar som finns. Det är snarare frågan om att öka attraktiviteten av de rika och stora möjligheterna vi har till både kultur, idrott och fritid. Samverkan och marknadsföring är kostnaden i detta.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2018-2020?**

- Lokalfrågan , innemiljön och utemiljön i våra skolor kommer att kräva stora ekonomiska insatser.
- Framtida skolstrukturen. Här blir det investeringar i lokaler och material.
- Språkskolans framtid är ett stort frågetecken i dag. Lokalbehovet ser annorlunda ut om samarbetet med Torneå inte fortsätter. Arbetet med skol- och lokalstrukturen fortsätter med nya förslag utifrån de beslut som tas om Språkskolans framtid.
- Osäkerheten om Barents Center skapar en situation som är svår att arbeta med både för gymnasieskolan men också för fritidens lokaliteter.

Giftfriförskola:

Tallrikar ca 100000 kr, ljuddämpade bord ca 500 000. Ev andra ljuddämpningar för skramlet från tallrikar, kostnad?

Blastchiller
200 000

Grovdiskmaskiner Gränsskolan och T-skolan
300 000

- En ny bokbuss med större kapacitet att serva skolor.
- En årlig budget på 300 tkr för satsningar på spontanidrottsplatser, utegym och andra satsningar som ligger i tiden (trender).
- En årlig budget på 200 tkr för satsningar på infrastruktur och tillgänglighet i skärgården.
- 400 000 kr investeringar/material för vård och skötsel. (300 000 kr till Kukkola, 100 000 kr till övriga kulturarvsmiljöer.

Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis:

o Strukturåtgärder kopplade till process-översyner

- Rekrytering av legitimerad personal.

- Framtida skolstrukturen

o Effektivare resursutnyttjande

- Här ser vi behovet av ett gemensamt högstadium för att kunna säkerställa likvärdigheten med behörig legitimerad personal samt möjlighet till kollegialt utbyte för att ständigt utveckla undervisningen.

o Översyn av serviceutbud

- Elevhälsans arbete med att arbeta främjande och förebyggande är under uppbyggnad. Nu har vi en period haft vakanser inom elevhälsan vilket medfört att verksamheterna saknat viss kompetens och stöd vissa perioder.

- Här ser vi vikten av att arbeta tidigt med främjande arbete.

o Administrativ rationalisering

o Övrigt

3.7.4 Samhällsbyggnadsnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Statlig utredning gällande offentlig livsmedelskontroll har startat i december 2016 och pågår under 2017, utfall osäkert men kan komma att påverka hela tillsynsorganisationen.

När Barents Center börjar byggas kommer det medföra merarbete för PBL-tillsyn samt tillsyn av ev störningar/olägenheter under byggnadstiden enligt Miljöbalken. När Barents Center färdigställt tillkommer flera livsmedelsobjekt samt tillsyn enligt miljöbalken på Arenan.

De statliga riktade anlagen för energi och klimatrådgivning har minskats från 255 000 sek år 2016 till 180 000 sek för år 2017.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2018-2020?**

Nämnden utför en behovsutredning årligen för sina tillsynsområden: Plan och bygglagen, miljöbalken och livsmedelslagen. Utredningarna visar att förvaltningen kan behöva förstärka inom Plan och bygglagens område med 1,0 årsarbetare. Tillsyn enligt livsmedelslagen, alkohollagen och miljöbalken bedöms idagsläget kunna utföras med nuvarande resurser i budget 2017.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2018-2020?**

Förvaltningen ombesörjer inga investeringar.

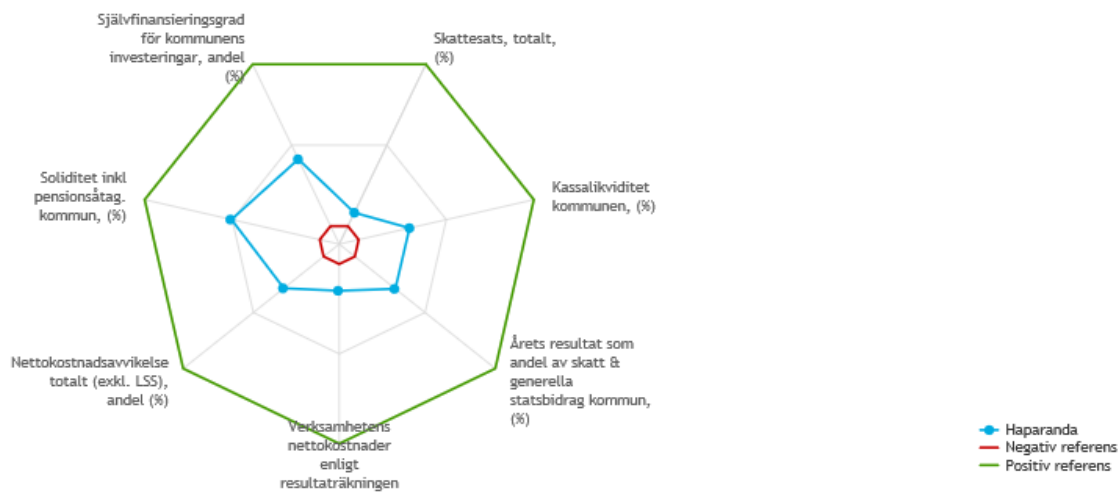
- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis:**

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser över rutiner för enklare ärenden inom PBL-området för att ytterligare snabba på handläggningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen utför ett arbete om digitaliserad ärendehantering, tjänster och service vilket ska underlätta för medborgaren, ge rättssäker handläggning, besluts- och avgiftskommunikation över nätet.

3.7.5 Kostnadsnivåer

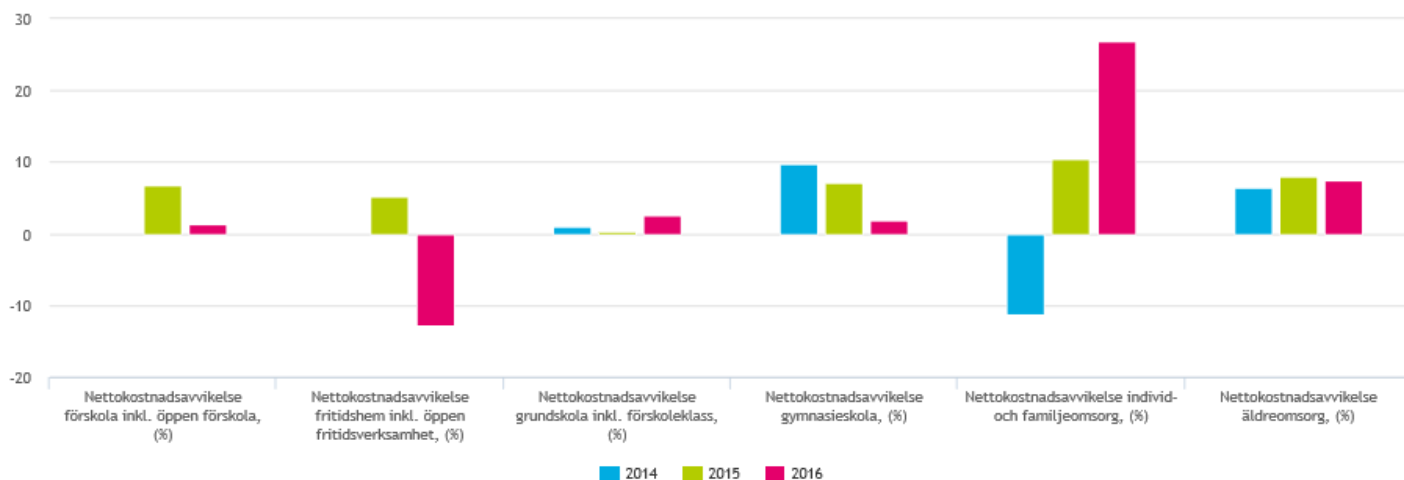
För att bedöma om en kommun är kostnadseffektiv kan jämförelser göras mot standardkostnad (en teoretisk beräknad kostnad givet den struktur kommunen besitter). Varje år uppdateras dessa siffror och presenteras på www.kolada.se.

Visa underliggande data

Nettokostnadsavvikelse

Alla år

Göm underliggande data

Nettokostnadsavvikelse

	2014	2015	2016
Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%)		6.7	1.3
Nettokostnadsavvikelse fritidshem inkl. öppen fritidsverksamhet, (%)		5.2	-12.8
Nettokostnadsavvikelse grundskola inkl. förskoleklass, (%)	1.0	0.3	2.5
Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola, (%)	9.8	7.2	1.9
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	-11.2	10.3	26.8
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	6.3	7.9	7.4

4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER

Nedan redovisas gällande inriktningar, mål och indikatorer som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering kommande period.

4.1 God ekonomisk hushållning

Utöver kommunfullmäktige inriktningsmål har staden tagit fram specifika mål för att bedöma kommunens ekonomiska ställning samt mål för god ekonomisk hushållning, vilket fastställts av kommunfullmäktige under 2015. Dessa kan revideras när den årliga budget och strategiplanen fastställs.

Riktlinjer för God Ekonomisk Hushållning
Resultatöverskott på 2 % av skatter- och statsbidrag
Kommunens årliga nettoamortering skall vara minst 10 mkr på befintlig låneskuld. Därutöver skall vid försäljning av värdepapper, fastigheter eller mark (inklusive resultatet av exploateringsverksamhet) minst 50 % av likviderna amorteras.
Investeringar skall vara självfinansierade.
Soliditeten skall stärkas årligen för att ett långsiktigt mål om 60 % soliditet exklusive ansvarsförbindelse skall uppnås.
Driftens budgetavvikelse skall vara 0 eller positiv
Kommunens likviditet skall motsvara minst 5,0 % av skatter och statsbidrag
Sjukfrånvaron skall minska årligen och vara lägst i Norrbotten.
Energiförbrukningen skall minska med 5 % i kommunens fastighetsbestånd.
Nettokostnadsavvikelse* för respektive verksamhet skall minska årligen för att uppnå balans i ambitions och effektivitetsnivå:
Förskola
Fritidshem
Grundskola
Gymnasieskola
Individ- och familjeomsorg
Äldreomsorg
Nämnderna bör på nämndnivå följa upp och analysera ev. avvikelser för sina specifika verksamheter, t ex kostnad per elev, kostnad per brukare etc.

4.2 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har 10 övergripande inriktningar (mål) mot Vision 2020. Under den kommande perioden prioriteras följande områden som ska ligga till grund för nämndernas målarbete.

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar
Upplevelserik handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort
Dynamisk företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet
	Arbeta för ökad företagsamhet
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan
	Attraktiv arbetsgivare
	Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet
Gränslös Kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio
	Säkerställa en kvalitativ lärandemiljö för alla barn och ungdomar

Kommunfullmäktige

Förändring drift tkr

	2018	2019	2020
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	1 985	6 985	9 485

Förändring drift tkr

Resolutionsfond	5 000	2 500	2 500
-----------------	-------	-------	-------

Total drift förändring

	5 000	2 500	2 500
--	-------	-------	-------

Ny budgetram Kommunledningsförvaltning

	6 985	9 485	11 985
--	-------	-------	--------

4.3 Kommunstyrelsens

KF:s Inriktningar	KS MÅL	- INDIKATORER (i diagramform) + Rapportering av resultat i analysen/text
Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Öka antalet besöksnätter	- <i>Antal besöksnätter (Kommersiella, TEM-undersökningen).</i> Rapporteringen bör också innehålla fördjupad analys om t ex gränspasseringar och olika arrangemang har lyckats med mera.
	Ökad handelsvolym	- <i>Handelsindex (Handelsvolymen, SCB:s regionala omsättningsstatistik)</i>
Arbeta för minskad arbetslöshet	Fler ungdomar i arbete	- <i>Arbetslöshet (öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd), 16-24 år i kommunen, andel (%) av befolkningen</i> Rapporteringen bör också innehålla analys av den totala arbetslösheten, långtidsarbetslösheten, utanförskap (personer som inte finns i statistiken)
	Fler praktikplatser	- <i>Antal praktikplatser inom Haparanda stads organisation</i> Rapporteringen bör, om möjligt också, innehålla redovisning om praktikplatser i kommunen total (även de privata).
Arbeta för ökad företagsamhet	Förbättrat näringslivsutveckling	- <i>Nyregistrerade företag kommun, antal/1000 invånare</i> Rapporteringen bör också innehålla analys av branschstrukturen i staden, hållbara/långlivade företag, konkursomfattningen, Svenskt näringslivs undersökning av näringslivsklimatet
Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp	Förbättrad standard på befintlig VA-försörjning	- <i>Kostnad vattenförsörjning och avloppshantering, kr/inv</i> Rapporteringen bör också innehålla analysen av driftsäkerheten (t ex oplanerade driftavbrott antal timmar / år)
Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	Förbättra den regionala och lokala kollektivtrafiken	- <i>Kommunens satsning på kollektivtrafik (flygbil, tåg, buss) sek/invånare</i> Antal direktkopplingar till Luleå airport med kollektivtrafik: Tåg, Buss, Flygbil Antal resenärer på persontåg till och från Haparanda Antal resenärer på kommunlinjerna (320, 321 och 322) för buss, byarna till och från Haparanda Antal resenärer på ringlinjen inom Haparanda centralort Möjlighet till studiependling, skoltider, vardagar, från byarna till Haparanda, antal byar Möjlighet till arbetspendling, dagtid, vardagar, från byarna till Haparanda, antal byar
	Förbättrad standard på vägnätet	- <i>Kostnad gator och vägar samt parkering, kr/inv</i> Rapporteringen bör också innehålla en analys om utfallet av investeringar som blivit genomförda under året
Förbättra folkhälsan	Förebyggande åtgärder för att förbättra livsvillkoren	- <i>Invånare 16-84 år med fetma, andel (%)</i> - <i>Invånare 16-84 år med riskabla alkoholvanor kommun, andel (%)</i> - <i>Invånare 16-84 år som röker dagligen, andel (%)</i> Rapporteringen bör också kommentera/analysera folkhälsoundersökningarnas resultat/utveckling i stort
Attraktiv arbetsgivare	Nöjda medarbetare	- <i>Hållbart medarbetarengagemang (HME), Sjukfrånvaro skall understiga 5 %</i> Rapporteringen bör också innehålla en fördjupad analys av delindex från medarbetarundersökningen, långtidssjukfrånvaror, frånvaro hos olika medarbetarkategorier o s v.
Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet	Minskad energiförbrukning	- <i>Energiförbrukningen, MWH (Måltal – 5 % / år)</i> Rapporteringen bör också kommentera/analysera bör också innehålla delanalyser av utfallet och av genomförda energieffektiviseringsåtgärder.
	Haparanda skall vara en attraktiv kommun för alla att bo i och vilja flytta till	- <i>Befolkningsförändring (%)</i> - <i>Flyttningsnetto (antal)</i> Rapporteringen bör också innehålla analyser om faktiskt statistik på stölder, misshandel, bränder med mera och Invånarenkätens delindex om att leva- och bo i Haparanda samt Trygghetsindex
	Förbättrad kommunal service och information	- <i>Informationsindex för kommunens webbplats (SKL)</i> Rapporteringen bör också innehålla analyser om Invånarenkätens resultat gällande kommunal verksamhet och andra resultat kopplade till servicenivåer, t ex tillgänglighet och bemötande i telefon
God ekonomisk hushållning (utöver KF inriktningar, finns i Kapitel 4.1 i Budget och strategiplanen)	Uppfylla fastställda mål för god ekonomisk hushållning	Kapitel 4.1 i Budget och strategiplanen
Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Ökad gemensam samhällsservice för medborgarna i HaparandaTornio	Antal Servicepunkter, Samverkansprojekt Avser främst samarbetet med Tornio. Rapportering sker främst mot den handlingsplan som antagits för Provinsens verksamhet.

Förändringar driftbudget – KS

	2018	2019	2020
Kommunledningsförvaltning			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	39 309	39 309	39 309
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram Kommunledningsförvaltning	39 309	39 309	39 309
<hr/>			
Teknisk förvaltning			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	29 821	29 821	29 821
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram Tekniska förvaltning	29 821	29 821	29 821
<hr/>			
Räddningstjänst			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	7 106	7 106	7 106
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram Räddningstjänst	7 106	7 106	7 106
Summa kommunstyrelsen	76 236	76 236	76 236

4.4 Barn och ungdomsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Utveckla kultur, fritid och friluftsliv
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	Arbeta för minskad ungdomsarbetslöshet genom att öka kompetensen
	Arbeta för ökad företagsamhet	Entreprenöriellt lärande på alla stadier
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidiga insatser jmf med likvärdiga kommuner.(SN & BUN)
		Arbeta för en ökad integration
		Förebyggande åtgärder för att förbättra livsvillkoren
		Jämställd hälsa
	Barn- och ungdomsförvaltningen ska överträffa kommuninnevärnarnas nuvarande och framtida förväntningar genom att engagera alla i ständiga förbättringar	
Attraktiv arbetsgivare		Den bästa arbetsgivaren
Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet		Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet Information och utbildning om hållbarhet till våra målgrupper
God ekonomisk hushållning		Effektivare nyttjande av lokaler och övriga resurser
		Barn- och ungdomsförvaltningen ska överträffa kommuninnevärnarnas nuvarande och framtida förväntningar genom att engagera alla i ständiga förbättringar
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Skapa nya samarbeten mellan Haparanda och Tornio inom nämndernas ansvarsområden
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar	Norrbottnens bästa skola för högre måluppfyllelse Jämställda resultat i skolan
		Stärka kunskapen om bygdens kulturarv för att som medborgare i Haparanda känna sig stolta över sin hemort. (SN & BUN)

Förändringar driftbudget BUN

	2018	2019	2020
Barn och ungdomsförvaltningen			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	252 111	249 111	245 111
Förändring drift tkr			
Barents center hyra från 1/9 multiarena+skola			17 100
Besparing lokaler/drift	-1 000	-2 000	-5 000
Effektivisering demografi (skola/fritid/kultur)	-2 000	-2 000	
Utökning BUN			
Total drift förändring	-3 000	-4 000	12 100
Ny budgetram	249 111	245 111	257 211

4.5 Socialnämnden

KF:s Inriktningar	Nämndens Mål
Utveckla HaparandaTornio som besöksort	
Arbeta för minskad arbetslöshet	
Arbeta för ökad företagsamhet	
Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp	
Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidigare insatser jmf. med likvärdiga kommuner i Sverige
Attraktiv arbetsgivare	
Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet	Hög kundnöjdhet gällande kvalitet, bemötande, tillgänglighet, delaktighet och kunnig personal jämfört med genomsnittet i Sverige. Välfärdsteknik En Socialtjänst i framtiden (2030)
God ekonomisk hushållning (utöver inriktningar, Kapitel 4.1 i Budget och strategiplanen)	En budget i balans
Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio inom nämndernas ansvarsområden
Säkerställa en kvalitativ lärandemiljö för alla barn och ungdomar.	Stärka kunskapen om bygdens kulturarv för att som medborgare i Haparanda kommun känna sig stolt över sin hemort.

Förändringar driftbudget SN

	2018	2019	2020
Socialnämnden			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	237 031	237 031	237 031
Demografiutökning - placeras i resolutionsfond under KF	(5000)	(2500)	(2500)
Ny budgetram	237 031	237 031	237 031

4.6 Samhällsbyggnadsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	Säkra Torneälvens vattenkvalitet
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	
	Attraktiv arbetsgivare	
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	God Samhällsservice
		Implementera barnkonventionen
	God byggnadsvård i Haparanda Kommun	

Förändringar driftbudget – SBN

	2018	2019	2020
Samhällsbyggnadsnämnden			
Budgetram utifrån föregående år exkl löner, kapitalkostn	3 913	3 913	3 913
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram	3 913	3 913	3 913

5. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

Nedan redovisas de antaganden som gjorts gällande budgetförutsättningarna för den kommande treårsperioden.

Antaganden om skatter & Statsbidrag

SKL löpande prognoser ligger som grund för beräkning av skatter & statsbidrag och underlaget justeras löpande.

Antagande av befolkningsutveckling

Befolkningsantagningen för beräkning av skatter och statsbidrag ligger på -50 personer årligen för planen 2019-2020 enligt beslut i KF 2013-06-10. För 2018 är det inräknat en befolkningsminskning om -150 personer.

Kompensation för löneökningar

Verksamheterna skall kompenseras för löneökningar. Medel för detta budgeteras centralt som efter genomförda förhandlingar fördelas till verksamheterna. För löne- & pensionsökningar avsätts under den kommande treårsperioden 36,0mkr. Underlaget för kompensationen kommer att justeras löpande efter SKL-prognoser.

Fondering av pensionsmedel

Fondering av pensionsmedel skall ske i den omfattning som ekonomi och likviditet tillåter. Att amortera på anläggningslånen utöver det planerade kan vara ett alternativ till fondering.

Amortering på anläggningslån

10 miljoner årligen och vid eventuell försäljning av anläggningstillgångar amorteras minst hälften av försäljningslikviden.

Investeringar

Bruttoinvesteringarna kommer sammantaget under tre år framåt (2018-2020) att uppgå till ca 95 mkr. Avskrivningsunderlaget justeras efter rådande investeringsplan. Kommunfullmäktige beslutar i samband med antagande av budget och strategiplan att ge kommunstyrelsens i uppdrag att lösa eventuella finansieringar med intern omfördelning, löpande under budgetåret, inom befintlig investeringsram.

Nyupplåning samt omsättning av lån under året

Vid fråga om nyupplåning under ett enskilt år skall detta beslutas av fullmäktige. I samband med antagande av Budget och strategiplan beslutar fullmäktige att kommunstyrelsen har under perioden 2018-2020 rätt att omsätta lån, dvs låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2018-20.

Skattesats

Skattesatsen föreslås vara oförändrad för år 2018 d.v.s. 22,50 kr

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen visar hur kommunens kostnader påverkas av förändrade förutsättningar avseende kostnadsutveckling, skatteuttag samt befolkning. Detta redovisas i nedanstående tabell.

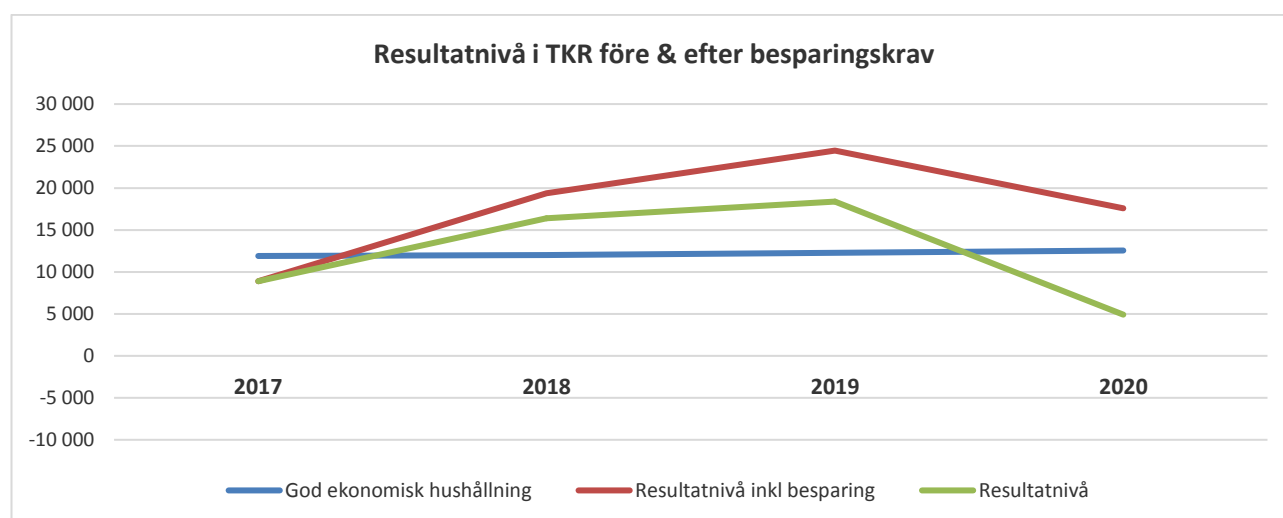
TABELL 4: Känslighetsanalys

Händelse	Ökad/minskad kostnad i mkr
Lönekostnadsförändring 1 %	+/- 3 Mnkr
Förändring snittränta 1 %	+/- 0,5 Mnkr
Förändring utdebitering, 10 öre	+/- 1,6 Mnkr

	2017	2018	2019	2020
Kommunfullmäktige	1 985	7 060	9 485	11 985
Fullmäktige	435	435	435	435
Revision	900	900	900	900
Valnämnd	25	100	25	25
Överförmyndarverksamhet	625	625	625	625
Resolutionsfond		5 000	7 500	10 000
Kommunstyrelse	76 236	76 236	76 236	76 236
Kommunledningsförvaltning	39 309	39 309	39 309	39 309
Fastighetsförvaltning	29 821	29 821	29 821	29 821
Räddningstjänsten	7 106	7 106	7 106	7 106
Pensionsåtaganden	15 472	15 472	15 472	15 473
Barn o ungdomsnämnd	252 111	249 111	245 111	257 211
Samhällsbyggnadsnämnd	3 913	3 913	3 913	3 913
Socialnämnden	237 031	237 031	237 031	237 031
Summa driftbudget	586 748	588 823	587 248	601 849
Ansvarsåtaganden, borgen	400	400	400	400
Kapitaltjänst				
Intern kapitaltjänst	-48 550	-48 550	-48 550	-48 550
Summa	538 598	540 673	539 098	553 699
Arbetsgivaravgifter för unga	2 569	2 569	2 569	2 569
Kapitalkostnader	1 500	1 500	1 500	1 500
Löne & pensionsökning 2016				
Löne & pensionsökning 2017	11 000	11 000	11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2018		14 000	14 000	14 000
Löne & pensionsökning 2019			11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2020				11 000
Till resultatbudget	553 667	569 742	579 167	604 768

TABELL 5: Driftsbudget

Resultaträkning	2017	2018	2019	2020
Verksamhetens nettokostnader, ink löneök	-553 667	-569 742	-579 167	-604 768
Avskrivningar	-27 631	-28 631	-28 631	-28 631
Verksamhetens nettokostnader	-581 298	-598 373	-607 798	-633 399
Skatteintäkter	390 278	395 589	406 116	410 066
Välfärdsmiljarder (kända fakta 17-10-06)	8 444	6 381	4 560	2 730
Statsbidrag	204 700	204 672	207 378	217 391
Fastighetsavgift	16 824	17 622	17 622	17 622
Summa skatteintäkter och statsbidrag	620 246	624 264	635 676	647 809
	31 092			
Finansnetto*	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500
Resultat före extraordinära poster	29 448	16 391	18 378	4 910
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	-7 850	0	0	0
Årets resultat	21 598	16 391	18 378	4 910
Ospecifierade sparkrav 0,5% 2018 1% år 2019, 2% år 2020	0	2 992	6 078	12 668
Justering årets.res mot balanskrav				
ÅRETS JUSTERADE RESULTAT	21 598	19 383	24 456	17 578
Årligt resultat på minst 2 % av skatter och statsbidrag	3,53%	3,14%	3,88%	2,72%

INVESTERINGSBUDGET	2017	2018	2019	2020
Samhällsbyggnadskontoret	250	250	250	250
Digitalisering	250	250	250	250
IT-kontoret	1 300	900	900	900
IT-investeringar+bredband	1 000	900	900	900
Bredbandsutbyggnad*	300			
Landsbygdsutveckling	1 500	1 450	1 450	450
Omgivning & fritid (Lekpark, badplats, minnespark etc)	500	450	450	450
Haparanda Hamn*	1 000	1 000	1 000	
Räddningstjänst	400	400	400	4 900
Investeringar räddningstjänst	400	400	400	4 900
Konst och utsmyckning	500	400	400	400
Utsmyckning	500	400	400	400
Vatten, avlopp & Avfall	16 000	8 000	8 000	8 000
VA-nät och anläggningar	8 000	8 000	8 000	8 000
Seskarö infiltrationsanläggning	8 000			
Fastigheter	7 250	9 200	8 000	8 000
Investering fastigheter	7 250	8 000	8 000	8 000
Kommunal ledningsplats		1 200		
Gator, vägar & parker	8 000	8 000	8 000	8 000
Gator och vägar	8 000	8 000	8 000	8 000
Övriga investeringar	1 800	1 650	1 650	350
Samverkan Tornio	500	350	350	350
Resecentrum järnväg	1 300	1 300	1 300	
Camping				
Barn och Ungdomsnämnden	1 700	1 600	1 600	1 600
Kukkola kulturby	300	300	300	300
Investeringar BUN (enl bilaga)	1 000	900	900	900
Investeringar Skärgården	300	300	300	300
Investeringar Fritid	100	100	100	100
Socialnämnden	2 750	900	900	900
Investeringar SOC	2 750	900	900	900
INVESTERINGAR TOTALT	41 450	32 750	31 550	33 750

6.4 FINANSIERINGSBUDGET	2017	2018	2019	2020
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	21 598	19 383	24 456	17 578
Justering av ej likviditetspåverkande poster:				
Justering för av- och nedskrivningar	27 631	28 631	28 631	28 631
Kassaflöde från den löpande verksamheten	49 229	48 014	53 087	46 209
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-41 450	-32 750	-31 550	-33 750
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-41 450	-32 750	-31 550	-33 750
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Minskning av långfristiga fordringar				
Amortering av skuld	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Ökning av långfristig fordran				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Likvida medel vid årets början	25 690	23 469	28 733	40 270
Likvida medel vid periodens slut	23 469	28 733	40 270	42 730
Periodens kassaflöde	-2 221	5 264	11 537	2 459
Kontroll	-2 221	5 264	11 537	2 459